

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про охорону прав на сорти рослин

Цей закон регулює відносини, що виникають у зв'язку з одержанням, використанням, захистом, відчуженням і припиненням дії права на [сорти](#) рослин в Україні.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

Сорт - це штучно відібрана сукупність рослин у межах одного і того ж ботанічного таксону з притаманними їм біологічними ознаками і властивостями, що характеризують їх спадковість, яка має хоча б одну відмінність від відомих сукупностей рослин того ж ботанічного таксону і може вважатися єдиною з точки зору придатності для відтворення сорту. Категорія сорту - клон, лінія, гібрид, популяція;

Насіння - генеративні і вегетативні органи рослин, що використовуються для відтворення сорту;

Використання сорту - це виробництво насіння з метою його відчуження, доведення його до посівних кондицій для розмноження, продаж або інше введення в оборот, ввезення з-за кордону, зберігання насіння для зазначених цілей, застосування як батьківської форми для одержання насіння;

Реєстр сортів рослин України - реєстр, до якого занесено сорти, допущені для господарського використання;

Державний реєстр сортів рослин України - реєстр, до якого занесено сорти, права на які охороняються;

Запатентований сорт - сорт, на який видано патент;

Виключна ліцензія - передача власником патенту або його правонаступником (ліцензіар) права на використання сорту будь-якій особі (ліцензіат), включаючи право продажу ліцензій на сорт третім особам;

Невиключна ліцензія - передача власником патенту або його правонаступником права на використання сорту будь-якій особі, за винятком права продажу ліцензій на цей сорт третім особам.

Стаття 2. Об'єкт правової охорони

До об'єкта правової охорони належать майнові та немайнові права автора [сорту](#), власника патенту або ліцензії.

Перелік родів і видів рослин, на сорти яких видаються патенти, визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 3. Суб'єкти права на сорт

До суб'єктів права на [сорти](#) належать громадяни, юридичні особи та їх правонаступники, які мають цивільну правоздатність і дієздатність відповідно до законів України.

Стаття 4. Патент на сорт

Право на [сорт](#) охороняється державою і засвідчується патентом.

Патент на сорт засвідчує авторство на сорт і виключне право на його [використання](#).

Строк дії патенту на сорт становить 20 років від дати надходження заявки до Державного патентного відомства України. Для винограду, деревних і плодових культур цей строк становить 30 років. За клопотанням власника патенту строк дії патенту може бути продовжено Державним патентним відомством України, але не більш як на 10 років.

Стаття 5. Державне патентне відомство України

Державне патентне відомство України (далі - Держпатент України) згідно з цим Законом забезпечує державну політику у сфері охорони прав на [сорти](#), приймає до розгляду заявки про видачу патентів на сорти рослин, здійснює їх експертизу і державну реєстрацію, забезпечує офіційну публікацію інформації, видає патенти на сорти та виконує інші функції відповідно до Положення про Державне патентне відомство України, яке затверджує Кабінет Міністрів України.

Держпатент України зобов'язаний після публікацій, передбачених цим Законом, надавати всім заінтересованим особам доступ до патентів на оплатній основі.

Фінансування Держпатенту України здійснюється за рахунок державного бюджету.

Державна комісія України по випробуванню та охороні сортів рослин Міністерства сільськогосподарства і продовольства України є експертним органом Держпатенту України і підпорядкована йому в питаннях охорони прав на сорти рослин.

Розділ II

ПАТЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СОРТУ

Стаття 6. Умови патентоспроможності сорту

1. Патент видається на [сорт](#), який є новим та відповідає умовам відмінності, однорідності і стабільності.

2. Сорт вважається новим, якщо на дату надходження заявки про видачу патенту на сорт до Держпатенту України [насіння](#) даного сорту не продавалося чи не відчужувалося іншим шляхом автором сорту або його роботодавцем, визначеним згідно з пунктом 3 статті 8 цього Закону, іншим особам для [використання сорту](#):

на території України більше одного року;

на території будь-якої іншої країни для винограду, деревних декоративних, плодових культур та лісових порід більше шести років та більше чотирьох років - для будь-яких інших культур. Ця норма не застосовується до громадян та юридичних осіб іноземних країн, де таку норму не передбачено для громадян та юридичних осіб України.

Щодо сортів тих родів і видів рослин, права на які не охоронялися в Україні, а були занесені до [Реєстру сортів України](#) і використовувалися більше строків, зазначених в цьому пункті, то при проведенні експертизи вони вважаються такими, що відповідають умовам новизни. Пріоритет на такий сорт устанавлюється від дати надходження його на сортовипробування, а строк дії патенту скорочується на період від дати надходження сорту на сортовипробування до дати надходження заявки до Держпатенту України.

3. Сорт відповідає умовам відмінності, якщо він явно відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого на дату надходження заявки до Держпатенту України.

Загальновідомість сорту може бути встановлено за фактом його використання, наявності сорту в офіційних каталогах, довідковому фонді або точним його описом в одній із публікацій чи заявці.

Ознаки, що дають змогу визначити відмінні особливості сорту, повинні піддаватися відтворенню і точному опису.

4. Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей розмноження рослини цього сорту за своїми ознаками є досить однорідними.

5. Сорт відповідає умовам стабільності, якщо його основні ознаки залишаються незмінними після кожного розмноження, а у разі особливого циклу розмноження - в кінці кожного циклу розмноження.

Розділ III

АВТОР СОРТУ І ВЛАСНИК ПАТЕНТУ НА СОРТ

Стаття 7. Автор сорту

Автором сорту визнається громадянин, творчою працею якого цей сорт створено. Якщо сорт створено спільною творчою працею кількох осіб, всі вони визнаються співавторами даного сорту.

Громадяни, які не внесли особистого творчого вкладу в створення сорту, а надали автору (співавторам) лише технічну, організаційну чи матеріальну допомогу або сприяли оформленню матеріалів для одержання права на сорт, не можуть бути авторами сорту.

Авторові (співавторам) сорту належить право авторства, яке є невідчужуваним особистим правом. Авторство на сорт охороняється безстроково.

Стаття 8. Власник патенту на сорт

1. Власником патенту на сорт може бути будь-яка особа відповідно до статті 3 цього Закону.

Патент на сорт видається його автору. Якщо сорт створено в співавторстві, то право на одержання патенту належить всім співавторам.

Якщо декілька осіб створили сорт незалежно одна від одної, то право на одержання патенту на сорт належить тій особі, заявка якої раніше надійшла до Держпатенту України.

2. Право на одержання патенту має будь-яка особа, яка зазначена автором сорту в заявці або в заяві автора про видачу патенту іншій особі, за умови, що заява надійшла до Держпатенту України до прийняття рішення про видачу патенту.

3. Право на одержання патенту має роботодавець, якщо сорт створено працівником - автором сорту при виконанні ним службових обов'язків, конкретного завдання, одержаного працівником від роботодавця. Між зазначеним працівником та роботодавцем повинен бути укладений письмовий договір, що передбачає передачу прав роботодавцю на одержання патенту. У цьому разі автор сорту має право на винагороду, яка визначається умовами договору.

Якщо між автором сорту і роботодавцем не укладено письмового договору про передачу права на одержання патенту або роботодавець порушив суттєві умови договору, то право на одержання патенту залишається за автором.

4. Право на одержання патенту має Фонд винаходів України, якщо автор сорту вказав цей Фонд у заявці або в заяві до прийняття рішення про видачу патенту.

В цьому разі автор сорту має право на винагороду, рівнозначну вигоді, одержаній Фондом винаходів України від [використання сорту](#). Між автором сорту і Фондом винаходів України має бути укладено відповідно письмовий договір.

Стаття 9. Право власника патенту на сорт

1. Використання прав, наданих патентом, здійснюється в межах, передбачених законодавством.

Будь-яка особа не може використовувати [запатентований сорт](#) без згоди власника патенту.

2. Право власника патенту не поширюється на правовідносини, пов'язані з [використанням](#) запатентованого сорту:

в некомерційних цілях;

в експериментальних цілях;

як вихідного матеріалу для виведення інших сортів;

для товарної переробки або транзитного перевезення.

3. Власник патенту, який є автором [сорту](#), може передати право на патент будь-якому громадянину або юридичній особі, яка стає правонаступником власника патенту.

Якщо власник патенту не є автором сорту, то він може передати право на патент з урахуванням умов, за яких це право було одержано від автора сорту.

Власник патенту або його правонаступник має право передавати будь-якому громадянину або юридичній особі повністю чи частково права, що надаються патентом, на підставі ліцензійного договору. Згідно з цим договором власник патенту (ліцензіар) передає права (виключні або невиключні) на використання сорту іншій особі (ліцензіату), яка бере на себе обов'язки вносити ліцензіару платежі та здійснювати інші дії, передбачені договором.

Договір про передачу права на патент і ліцензійний договір повинні бути зареєстровані в Держпатенті України. Без реєстрації вони вважаються недійсними.

4. Власник патенту (його правонаступник) має право подати до Держпатенту України для офіційного опублікування заяву про надання будь-якому громадянину або юридичній особі відкритої ліцензії. В цьому разі мито за підтримання патенту в дії зменшується на 50 процентів з року, який настає за роком публікації заяви про надання відкритої ліцензії. Якщо ніхто не заявив власнику патенту про свої наміри щодо

використання сорту, він може подати до Держпатенту України письмове повідомлення про відкликання своєї заяви.

Особа (особи), яка бажає придбати відкриту ліцензію, укладає з власником патенту або з його правонаступником договір. Спірні питання щодо умов договору розглядаються в судовому порядку.

Стаття 10. Відчуження права на запатентований сорт

У разі невикористання [сорт](#) власником патенту в Україні протягом перших п'яти років, починаючи від дати прийняття рішення про видачу патенту і відмови власника патенту від укладання ліцензійного договору, особа, яка бажає використовувати сорт, може звернутися до суду із заявою про надання їй примусової [невиключної ліцензії](#).

Розділ IV

ОДЕРЖАННЯ ПАТЕНТУ НА СОРТ

Стаття 11. Подання заявки

1. Будь-який громадянин або юридична особа, яка має право на одержання патенту на [сорт](#) згідно із статтею 3 цього Закону, може подати заявку про видачу патенту до Держпатенту України.

2. Заявка про видачу патенту може бути подана особисто, через довірену особу або патентного повіреного.

Громадяни, які проживають за межами України, або іноземні юридичні особи, що мають постійне місцезнаходження в інших країнах, ведуть справи, пов'язані з одержанням патенту на сорт, через патентних повірених, зареєстрованих в Держпатенті України.

3. Патентними повіреними можуть бути лише громадяни України, які постійно проживають в Україні. Обов'язки і права патентних повірених, порядок їх атестації та реєстрації визначаються Положенням про патентних повірених України, яке затверджується Держпатентом України.

Стаття 12. Заявка про видачу патенту на сорт

1. Заявка про видачу патенту на [сорт](#) повинна містити:

заяву про видачу патенту на сорт;

опис сорту, що розкриває його ознаки та властивості з повнотою, достатньою для визначення сорту.

До заявки додається документ, що підтверджує сплату встановленого мита або який засвідчує наявність пільг щодо його сплати.

2. Вимоги до документів заявки та порядок їх розгляду визначаються Держпатентом України.

3. Заявка подається окремо на кожний сорт.

Стаття 13. Назва сорту

1. У заявці про видачу патенту на [сорт](#) зазначається його назва. Вона повинна давати можливість ідентифікувати сорт, не повторювати назви або відрізнитися від назви вже існуючого сорту такого самого або близького ботанічного виду. Назва не може складатися лише з цифр, вводити в оману щодо властивостей, походження та значення сорту або щодо особи автора сорту, суперечити принципам суспільної моралі.

2. Якщо заявка про видачу патенту на один і той же сорт подається в Україні і в інших державах, то назва сорту повинна бути однаковою.

3. Якщо назва сорту не відповідає нормам, встановленим пунктами 1 і 2 цієї статті, то на вимогу Держпатенту України заявник повинен протягом двох місяців запропонувати нову назву.

4. Після одержання патенту на сорт будь-яка особа під час його використання повинна застосовувати таку назву сорту, під якою його занесено до [Державного реєстру сортів рослин України](#).

5. Назву сорту на прохання заявника може бути змінено, але до прийняття рішення про видачу патенту.

Стаття 14. Пріоритет сорту

1. Пріоритет [сорт](#) визначається за датою надходження до Держпатенту України заявки, оформленої відповідно до вимог статті 12 цього Закону.

2. Пріоритет може бути встановлено за датою подання першої заявки у державі - учасниці Міжнародної конвенції по охороні селекційних досягнень (конвенційний пріоритет), якщо заявка на сорт надійшла до Держпатенту України протягом 12 місяців від зазначеної дати.

Якщо з незалежних від заявника причин заявка з проханням встановити конвенційний пріоритет не надійшла до Держпатенту України у зазначений строк, то цей строк може бути продовжено, але не більш як на два місяці.

Заявник, який бажає скористатися правом конвенційного пріоритету, зобов'язаний вказати про це при поданні заявки або протягом двох місяців від дати надходження заявки до Держпатенту України і додати копію першої заявки, завірену в патентному відомстві, до якого було подано цю заявку.

3. Якщо в процесі експертизи встановлено, що ідентичні сорти мають однакову дату пріоритету, то патент може бути видано за заявкою, у якій доведено більш ранню дату її відправлення до Держпатенту України, а при збігові цих дат - за заявкою, що має більш ранній реєстраційний номер Держпатенту України.

Стаття 15. Експертиза заявки про видачу патенту на сорт

1. Експертиза заявки про видачу патенту на [сорт](#) проводиться поетапно протягом трьох років від дати надходження заявки. Держпатент України має право продовжити зазначений строк експертизи.

Експертиза включає формальну експертизу та експертизу заявки на патентоспроможність.

2. Під час проведення експертизи заявник має право:
вносити до матеріалів заявки доповнення, виправлення або уточнення;

особисто, через свою довірену особу або через патентного повіреного брати участь в розгляді питань, що виникають;

знайомитися з результатами експертизи сорту.

3. Будь-яка особа за бажанням може ознайомитися з матеріалами заявки після їх опублікування в офіційному бюлетені.

4. Порядок надання матеріалів експертизи для ознайомлення встановлюється Держпатентом України.

Стаття 16. Формальна експертиза

1. Після надходження заявки до Держпатенту України протягом двох місяців експертний орган проводить формальну експертизу, під час якої перевіряється наявність необхідних документів, дотримання визначених вимог щодо їх оформлення.

2. Додаткові матеріали, що надійшли до заявки на [сорт](#) відповідно до пункту 2 статті 15 цього Закону, не повинні змінювати суті заявленого сорту.

Додаткові матеріали змінюють суть заявленого сорту, якщо вони містять ознаки, які не були наведені в первинних матеріалах заявки. Додаткові матеріали, що змінюють суть заявленого сорту, не беруться до уваги під час розгляду заявки і можуть бути оформлені заявником як самостійна заявка.

3. У разі позитивного результату формальної експертизи заявки приймається рішення про подальший її розгляд та встановлюється пріоритет сорту згідно із статтею 14 цього Закону, про що заявнику надсилається письмове повідомлення.

4. Якщо в ході формальної експертизи буде встановлено, що заявку оформлено на сорт, на який не видається патент, то приймається рішення про відмову в подальшому розгляді заявки.

5. У разі незгоди з рішенням, прийнятим за результатами формальної експертизи, заявник може звернутися до Апеляційної ради Держпатенту України. Положення про Апеляційну раду затверджує Держпатент України.

6. Матеріали заявки, прийняті Держпатентом України до розгляду, заявнику не повертаються.

7. Через вісімнадцять місяців від дати надходження заявки і в разі прийняття позитивного рішення за результатами формальної експертизи матеріали щодо заявки публікуються в офіційному бюлетені. Склад матеріалів, що публікуються, визначає Держпатент України.

За клопотанням заявника Держпатент України може опублікувати матеріали щодо заявки раніше зазначеного строку.

Автор сорту має право відмовитися від публікації свого імені в матеріалах щодо заявки.

Стаття 17. Експертиза заявки на патентоспроможність

1. Експертиза заявки на патентоспроможність [сорту](#) здійснюється експертним органом Держпатенту України.

2. Якщо під час проведення експертизи заявки встановлено, що сорт не відповідає умовам патентоспроможності, то приймається рішення про відмову у видачі патенту, про що заявнику надсилається письмове повідомлення.

3. У разі незгоди заявника з рішенням про відмову у видачі патенту він може звернутися до Апеляційної ради Держпатенту України.

4. Якщо сорт відповідає умовам патентоспроможності, приймається рішення про видачу патенту.

Стаття 18. Тимчасова охорона прав на сорт

1. Тимчасова охорона права на [сорт](#) поширюється на період від дати публікації матеріалів щодо заявки в офіційному бюлетені Держпатенту України до прийняття рішення про видачу патенту і надається в обсязі опублікованого опису сорту.

2. Тимчасова охорона права на сорт вважається такою, що не настала, якщо прийнято рішення про відмову у видачі патенту, можливості оскарження якого вичерпано.

3. Особи, винні в порушенні права власника патенту, визначеного статтею 9 цього Закону, в тому числі за період тимчасової охорони, несуть відповідальність, передбачену законодавством.

Стаття 19. Реєстрація сорту

На підставі позитивного висновку експертного органу щодо патентоспроможності [сорту](#) Держпатент України приймає рішення про видачу патенту на сорт та вносить відповідні дані до [Державного реєстру сортів рослин України](#).

Стаття 20. Видача патенту на сорт

1. Видача патенту на [сорт](#) проводиться Держпатентом України після занесення сорту до [Державного реєстру сортів рослин України](#) в місячний строк від дати одержання документа про сплату відповідного мита. У разі наявності кількох осіб, на ім'я яких заявлено видачу патенту, їм видається один патент.

2. Форму патенту визначає Держпатент України.

3. У виданому патенті на вимогу його власника Держпатент України робить виправлення помилок.

Стаття 21. Публікація інформації про видачу патенту

1. Після прийняття рішення про видачу патенту Держпатент України публікує інформацію в офіційному бюлетені, що містить ім'я автора (співавторів) [сорту](#), назву сорту, його опис та інші відомості за визначенням Держпатенту України.

2. Власник патенту може звернутися до Держпатенту України з клопотанням про виправлення помилок в опублікованій інформації про видачу патенту.

3. Після публікації зазначеної інформації будь-яка особа має право ознайомитися з матеріалами заявки у порядку, визначеному Держпатентом України.

Стаття 22. Відкликання заявки

Заявник має право відкликати заявку не пізніше дати прийняття рішення про видачу патенту

Стаття 23. Збереження сорту

Власник патенту повинен підтримувати [сорт](#) протягом строку дії патенту таким чином, щоб збереглися характерні ознаки та властивості сорту, вказані в його описі на дату встановлення пріоритету.

Розділ V

ПРИПИНЕННЯ ДІЇ ПАТЕНТУ

Стаття 24. Визнання патенту на сорт недійсним

1. Патент на [сорт](#) може бути визнаний недійсним повністю або частково у разі: невідповідності сорту умовам патентоспроможності, визначеним цим Законом; невірного зазначення в патенті автора (співавторів) сорту або власника патенту.

2. Заперечення проти видачі патенту за підставами, передбаченими пунктом 1 цієї статті, може бути розглянуто Апеляційною радою Держпатенту України в присутності особи, яка подала заперечення.

3. Визнання патенту на сорт недійсним проводиться в судовому порядку.

Стаття 25. Дострокове припинення дії патенту

1. Дія патенту на [сорт](#) припиняється достроково:

на підставі заяви, поданої власником патенту до Держпатенту України;

у разі несплати у визначений строк мита за підтримання патенту в дії.

2. Про дострокове припинення дії патенту на сорт Держпатент України публікує інформацію в офіційному бюлетені.

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНУ

Стаття 26. Відповідальність за порушення Закону

Особи, винні в порушенні цього Закону, несуть відповідно дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність.

Стаття 27. Розв'язання спорів, пов'язаних із застосуванням цього Закону

Спори, пов'язані із застосуванням цього Закону, розв'язуються у порядку, передбаченому законодавством.

Розділ VII

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 28. Використання сортів у виробництві

1. [Сорти](#), права на які в Україні не охороняються, повинні використовуватися тільки після проведення державного сорто випробування і занесення їх до [Реєстру сортів рослин України](#).

Рішення про занесення сорту до Реєстру сортів рослин України приймається на підставі результатів державного сорто випробування і затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. [Використання сортів](#), занесених до Реєстру сортів рослин України, повинно проводитись з додержанням положень цього Закону.

Стаття 29. Мито та плата за послуги

За подачу заявки, видачу патенту, підтримання чинності та продовження строку дії патенту справляється державне мито. Розміри мита, строки його сплати, а також підстави для звільнення від сплати мита, зменшення його розміру або повернення мита визначаються законодавством України.

Перелік інших послуг Держпатенту України, пов'язаних із забезпеченням охорони прав на [сорти](#), та розмір плати за них визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 30. Патентування сорту в іноземних країнах

1. Громадяни або юридичні особи мають право подавати заявки до відповідних служб іноземних країн про видачу охоронних документів на [сорти](#) рослин, створені в Україні.

2. До подання заявки про видачу охоронного документа на сорт у відповідні служби іноземних країн заявник зобов'язаний подати на цей сорт заявку до Держпатенту України і повідомити про свій намір.

3. У разі порушення вимог пункту 2 цієї статті заявник або його правонаступник втрачають право на одержання патенту на відповідний сорт в Україні.

Стаття 31. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в цьому Законі, то застосовуються правила міжнародного договору.

Президент України

Л. КРАВЧУК

**м. Київ
21 квітня 1993 року
N 3116-XII**